

20 października 2023 r.

Ursula Von Der Leyen

Przewodnicząca Komisji Europejskiej

Maroš Šefčovič

Wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej

Margrethe Vestager

Wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej

Elisa Ferreira

Komisarz, Spójność i Reformy

Kadri Simson

Komisarz, Energia

Wopke Hoekstra

Komisarz, Klimat

Nicolas Schmit

Komisarz, Zatrudnienie i prawa socjalne

Didier Reynders

Komisarz, Konkurencja

Apel do Komisji Europejskiej o udzielenie zgody na pomoc publiczną dla Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego

Szanowna Pani Przewodnicząca, Szanowni Państwo Wiceprzewodniczący i Komisarze Unii Europejskiej,

Jako organizacje pozarządowe, społeczne i think tanki, zainteresowane skutkami transformacji energetycznej w Polsce i Unii Europejskiej oraz wpływem tego procesu na społeczeństwo, zwracamy się do Państwa z gorącym apelem o przychylną opinię i zgodę na udzielenie pomocy publicznej w odniesieniu do ustawy mającej na celu wsparcie pracowników w sektorze energetycznym oraz górnictwie węgla brunatnego w Polsce. Ustawa ta jest kluczowa i pilna dla niespełna trzech tysięcy osób zatrudnionych w kopalni, elektrowni i spółkach serwisowych w ramach Grupy Kapitałowej ZE PAK zlokalizowanych w Wielkopolsce Wschodniej, dla zapewnienia prawdziwie sprawiedliwej i bezpiecznej transformacji energetycznej.

Transformacja energetyczna w Polsce dzieje się na naszych oczach, dotyka ludzi i regiony. Wielkopolska Wschodnia jest jednym z tych regionów – ambitnym, obecnym w procesie transformacji od samego początku, wyznaczającym standardy przechodzenia na OZE, ale i społeczną wrażliwość. Jako społeczne i ekologiczne organizacje widzimy skutki tej transformacji, ale i zaangażowanie wszystkich, bo celem jest, by nikt nie został pozostawiony sam sobie (*leaving no one behind*). Dlatego niniejszym apelem chcemy wesprzeć starania

państwa polskiego zmierzające do zabezpieczenia tych pracowników, którzy już odchodzą i nie odnajdą się na rynku pracy.

Co więcej, solidne warunki transformacji społecznej ułatwiają znacząco postęp w transformacji gospodarczej i energetycznej Polski opartej przede wszystkim o efektywność energetyczną oraz OZE. To pozwoli zrealizować cele ochrony klimatu – osiągnięcie neutralności klimatycznej oraz Europejskiego Zielonego Ładu – ważne również dla pracowników sektora i ich rodzin.

Oficjalny wniosek dot. Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego, która weszła w życie 14 września 2023 r., został skierowany do Komisji Europejskiej przez Polskę 20 września 2023 r. Do czasu uzyskania zgody KE ustawa nie może zostać wykonana. Swoim zakresem obejmuje wyłącznie świadczenia socjalne, które dotyczą pracowników przedsiębiorstw energetycznych i górniczych redukujących zatrudnienie w związku z systemowym odchodzeniem od wydobycia węgla brunatnego i produkcji energii elektrycznej z węgla:

- urlopy energetyczne oraz urlopy górnicze w wysokości 80% miesięcznego wynagrodzenia pracownika obliczanego jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy lub
- jednorazowe odprawy pieniężne w wysokości 12-krotności miesięcznego wynagrodzenia pracownika obliczanego jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy należne według stanu na dzień rozwiązania umowy o pracę.

Urlop energetyczny lub górniczy przysługuje pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do nabycia prawa do emerytury, na stanowisku pracy w obszarze produkcyjnym lub remontowym, biorącym udział w procesie wytwarzania energii elektrycznej lub wydobywczym węgla brunatnego.

Jednorazowe odprawy pieniężne przysługują pracownikom, którzy rozwiążą umowę o pracę na mocy porozumienia, nie spełniają przesłanek do nabycia prawa do urlopu górniczego lub energetycznego i posiadają min. 5-letni staż pracy u danego pracodawcy.

Łącznie Ustawa ma objąć świadczeniami ok. 23 tys. pracowników z 34 przedsiębiorstw, w tym spółek energetycznych z różnych części Polski oraz kopalni węgla brunatnego w regionie konińskim, bełchatowskim i Turowa.

O ile KE wyrazi zgodę na wypłaty ww. świadczeń w najbliższym możliwym czasie, wsłuchując się w nawołania liderów górniczych i energetycznych związków zawodowych z Wielkopolski Wschodniej, pozwoli pracownikom Grupy Kapitałowej ZE PAK stać się pierwszymi beneficjentami tejże Ustawy. Dotyczy to ok. 2,2 tys. osób zatrudnionych w ZE PAK SA, KWB Konin SA, PAK Serwis Sp. z o.o., PAK Górnictwo Sp. z o.o.

Brak decyzji ze strony Komisji Europejskiej w tym roku lub odsuwanie jej dalej w czasie może wywołać katastrofalne skutki społeczne w Wielkopolsce Wschodniej. Od 1 stycznia 2018 r. koncern ZE PAK konsekwentnie prowadzi transformację energetyczną, inwestując w OZE. Wówczas zatrudnienie wynosiło ok. 6 tys. osób.

Dziś po zamknięciu Elektrowni Adamów, później KWB Adamów oraz dwóch odkrywek (Drzewce w sierpniu 2022 r. i Józwin w czerwcu br.) zatrudnienie w GK ZE PAK wynosi ok. 2900 osób i stale maleje. Wielu z odchodzących pracowników nie doczekało uchwalenia Ustawy. Wielu liczyło także na wsparcie z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Ci zwykli ludzie nie rozumieją przyczyn opóźnień w uruchomieniu FST, co wynika ze złożonego procesu negocjacji pomiędzy krajem członkowskim a KE, zasad i działań, które mogą być finansowane, a także czasochłonności z tym związanej. Analogicznie, dotyczy to czasu potrzebnego na uzgodnienie Programu „Droga do zatrudnienia po węglu 2021–2027” skierowanego do osób dotkniętych skutkami transformacji, który w najbliższym czasie może zostać rozpoczęty i otrzyma 45 mln EUR dofinansowanie z FST w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027. Program z FST z kolei prawdopodobnie nie pomoże pracownikom zbliżającym się do emerytury, którzy nie odnajdą się na rynku pracy. Natomiast wciąż ok. 2200 osób Ustawa może ochronić.

Ustawa daje szansę na bezpieczne odejście z pracy dla wielu osób, które przez wiele lat poświęciły się tej branży. Jednak aby ta pomoc mogła być udzielona, potrzebujemy zgody Komisji Europejskiej. Niniejszym podpisujemy się pod apelem do Państwa w celu ochrony tych osób oraz dodatkowych tysięcy członków rodzin pracowników, aby mogli spokojnie planować swoją przyszłość. Zależy nam na powodzeniu przedsięwzięcia i w rezultacie na sukcesie transformacji na skalę europejską.

Z wyrazami szacunku

1. CEE Bankwatch Network	Miłosława Stępień
Koordynatorka ds.
sprawiedliwej
transformacji na Europę
Środkowo-Wschodnią	
2. Fundacja Instrat	Michał Hetmański
Prezes Zarządu	
3. Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości	Agata Kuźmińska
Prezeska Zarządu	
4. Fundacja „Rozwój TAK – Odkrywki NIE”	Tomasz Waśniewski
Prezes Zarządu	
5. Fundacja WWF Polska	Mirosław Proppé
Prezes Zarządu	

6. Greenpeace Polska	Krzysztof Cibor Koordynator Zespołu Kampanii	
7. Inicjatywa WSCHÓD	Wiktoria Jędruskowiak Współzałożycielka	
8. Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA	Radosław Gawlik Prezes Stowarzyszenia	
9. Stowarzyszenie Pacjent Europa	Mateusz Piotrowski Prezes Zarządu	
10. Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki	Urszula Stefanowicz	
11. Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć	Joanna Furmaga Prezeska Zarządu	